

Anul LXVII—Vol. XLV

Nr. 1/1990

EDITORIAL

Valoarea documentului

ZOE DUMITRESCU BUȘULENGA

Oricine știe că istoria se compune din totalitatea seriilor eveniment-tiale a căror succesiune alcătuiește devenirea societății omenești. Și că dincolo de concepțiile diferite cu privire la factorii determinanți ai mersului înainte, adică providență, personalități, mase etc., ceea ce consemnează, ceea ce fixează evenimentele și pe actorii lor în orice ipostază este documentul. De aceea acordăm documentelor un preț deasupra oricărui preț căci ele stabilesc punctele de lumină fără de care vâlmășagul întimplărilor ar rămâne într-un întuneric haotic. Scrierea documentelor, punerea lor în ordine dă viață și sens istoriei care fără ele nu s-ar putea constitui. Astfel, valoarea documentului apare ca o valoare obiectivă, universală, ce se impune tuturor cu o forță imperativă, preemptorie.

Există însă și o valoare subiectivă a documentului, una legată de întreaga noastră viață moral-afectivă, de rădăcinile profunde care ne unesc cu istoria noastră ca popor, cu tradițiile scumpe ale unei durate ce depășește existențele noastre individuale, înmănunchind într-un fluviu luminos totalitatea aspirațiilor unei lumi anume, cu nenumăratele ei componente. Văzut și înțeles în felul acesta, documentul nu rămâne doar o literă moartă oarecare, ci se investeste cu valoarea probantă a unei continuități în afara căreia omul individual nu poate trăi, continuitatea etniei din care face parte și pe care vrînd-nevrînd o reprezintă.

De aceea lucrul istoricului cu documentele este de o natură cu totul deosebită și raportul dintre unul și celălalt îmbracă un aspect care nu leagă

obligatoriu de obicei pe subiectul cercetător de obiectul cercetat. Sigur că orice om de știință se uită cu plăcere și chiar, poate, cu afecțiune la eprubetele sau aparatele cu care-și realizează experiențele în vederea descoperirilor pe care le scontează. Dar niciodată nu va trăi emoțiile, niciodată nu va cunoaște acea vibrație a întâlnirii cu pergamentul, cu hirtia îngălbenită, cu pecetele întăritoare ale atitor acte aducătoare aminte de un trecut scump.

Cu acest conținut moral-afectiv în plus față de obiectul său de cercetare, istoricul trebuie să devină un adevărat veghetor la temelia istoriei, un păstrător pasionat al documentelor constitutive ale acesteia. Numai astfel, prin iubire și devotament dublînd știința, se va putea împiedica risipirea, pierderea, ori mai grav, distrugerea (așa cum s-a întîmplat cu cîteva decenii în urmă) documentelor probante ale adevăratei noastre istorii.

Revine așadar Arhivei și slujitorilor ei un rol de maximă importanță în păstrarea acelu neprețuit tezaur al documentelor fără de care istoria noastră ar rămîne scrisă doar pe pămînt și pe ape.